

Janoah Bovenhuis

Janoah Bovenhuis, gemeente Lelystad: ‘We gebruiken op zichtlocaties, zoals bij de fietsbrug, het Natuurlijk Bloeiende Berm-mengsel met bollen’

Het bollenkruidenmengsel werd eerder op kleinere schaal getest

In Lelystad werd de brede middenberm van de Stationsdreef in 2024 ingericht met een mengsel van bloembollen en meerjarige kruiden van Lubbe Lisse. Doel: minder intensief beheer en meer ecologische waarde. Het project op de Stationsdreef in de gemeente Lelystad laat zien dat bloemrijke bermen ook in een stedelijke context uitvoerbaar zijn, mits zorgvuldig voorbereid en beheerd. Janoah Bovenhuis van de gemeente: ‘Het vraagt om maatwerk in aanleg en beheer, kennis van plantenecologie én flexibiliteit in de uitvoering.’

Auteur: Karlijn Raats

De Stationsdreef is een van de hoofdroutes door Lelystad en enkele gedeelten werden recentelijk heringericht. In het nieuwe ontwerp is de brede middenberm, die tot dan toe vooral uit gras bestond, vervangen door een bloemrijk mengsel van bloembollen en kruiden. ‘Langs dit soort wegen zijn bomen of struiken vaak geen

optie,’ zegt Janoah Bovenhuis, projectleider bij de gemeente Lelystad. ‘Vanwege verkeersveiligheid en ondergrondse kabels en leidingen heb je maar beperkte keuzemogelijkheden. Daarbij is intensief gazononderhoud op zulke locaties risicovoller met betrekking tot de verkeersveiligheid. We zochten naar een alternatief dat

minder onderhoud vraagt en tegelijk biodiversiteit ondersteunt.’

Het bollenkruidenmengsel werd eerder op kleinere schaal getest, onder meer langs de Houtriddreef en op kleinschalig niveau in enkele woongebieden. Vanuit die ervaring besloot Lelystad het concept op grotere schaal toe te passen, met de Stationsdreef als eerste grote pilot.

Locatiespecifiek ontwerp en uitvoering

Voor het ontwerp en de uitvoering werkte de gemeente samen met bloembollen- en kruidenleverancier Lubbe Lisse. ‘De Stationsdreef is aangelegd op een opgehoogd zandpakket. Het is dus geen natuurlijke bodem, en dat stelt eisen aan de soortenkeuze,’ zegt Ronald Lubbe, eigenaar van Lubbe Lisse. ‘We hebben

‘We zien dit concept niet als een kant-en-klaar systeem, want je kunt de natuur niet sturen’

ook gekeken naar een mengsel dat robuust is, bestand tegen droogte en qua bloei goed gespreid is over het jaar.’

De bodem is vooraf losgemaakt en daarna is direct geplant. Op andere projectlocaties in Lelystad, zoals in de Punter en de Schoener, zijn vooraf eerst graszoden verwijderd. ‘Daar hebben we gewerkt met een Fieldtopmaker en de toplaag bewerkt met een overtopfrees, tot 15 centimeter diep,’ aldus Lubbe. ‘Op de Stationsdreef kon dat anders, omdat het een opgebracht zanderig grondpakket betrof. De structuur was al geschikt voor aanplant.’ De aanleg vond plaats in november 2024. Aannemer A. de Jonge uit Sint Jansklooster voerde de voorbereiding uit, waarna Lubbe Lisse het planten en inzaaien verzorgde. Timing was hierbij cruciaal, vertelt Bovenhuis: ‘Het grondwerk moest op tijd klaar zijn. We hadden een nat najaar, dus we wilden direct na de grondbewerking de bollen in de grond hebben. Dan konden ze nog voor de winter wortelen.’

Mengselopbouw en seizoensdynamiek

Het toegepaste mengsel bestaat uit een combinatie van bloembollen en meerjarige kruiden. Lubbe: ‘In het eerste jaar zorgen de eenjarige soorten, zoals klapproos, voor directe bloei. Daarna nemen de meerjarige het over. De bollen bloeien vroeg in het seizoen, de kruiden volgen in zomer en herfst. Zo is er vrijwel het

hele jaar voedsel voor insecten beschikbaar.’

De soortenkeuze is afgestemd op de gewenste dynamiek en locatie. ‘We gebruiken op zichtlocaties, zoals bij de fietsbrug, het Natuurlijk Bloeiende Berm-mengsel met bollen,’ vertelt Bovenhuis. ‘Op minder zichtbare plekken, zoals onder bruggen, gebruiken we alleen het Bloei-boogmengsel met kruiden. Daarmee houden we rekening met kosten en esthetiek.’

Beheer: extensief, maar niet eenvoudig

De omschakeling naar bloemrijke bermen vraagt een andere kijk op beheer. ‘In plaats van regelmatig maaien werken we nu met gefaseerde maaimomenten,’ legt Bovenhuis uit. ‘We maaien selectief, afgestemd op de bloeiperiode en zaadzetting. Dat vraagt om flexibiliteit, terwijl onze aannemers vaak werken met vaste planningen. Daar kunnen we nog winst behalen.’ Lubbe beaamt dat het beheer bepalend is voor het succes. ‘Als je verkeerd of te vroeg maait, krijgen de meerjarige kruiden minder kans. Te intensief maaien stimuleert grassen, wat de bloeirijkdom vermindert. Anderzijds: als je te weinig doet, kunnen dominante soorten gaan overheersen.’ Bovenhuis knikt: ‘In het eerste jaar is bijsturing vaak nodig,’ vult hij aan. ‘Soms moet je bijzaaien of plaatselijk ingrijpen. Dat is onderdeel van het proces. Het beeld ontwikkelt zich per seizoen.’

Ecologie, monitoring en verwachtingen

Het mengsel levert, naast visuele variatie, ook ecologische meerwaarde op. ‘Vooral in het vroege voorjaar zijn bloeiende bollen belangrijk voor bestuivers, die dan nog weinig alternatieven hebben,’ zegt Lubbe. ‘Er is veel interesse in monitoring, maar structurele metingen zijn er nog niet. We hopen in de toekomst beter in kaart te brengen welke insectensoorten op deze mengsels afkomen.’ Bovenhuis: ‘We hebben het met Lubbe Lisse al wel over monitoring gehad. Als je ziet hoeveel er al vliegt in maart, dan weet je dat het iets oplevert. Maar we moeten het nog beter gaan onderbouwen.’

Uitbreiding en toepassingsmogelijkheden

De positieve ervaringen op de Stationsdreef vormen een belangrijke basis voor vervolgprouwen. Daarbij kijkt de gemeente nadrukkelijk naar locaties waar het concept ecologisch en beheertechnisch het meeste effect kan hebben. Ook wordt gekeken naar welk effect de gemeente wil nastreven. Zo past ze in het centrumgebied van Lelystad, waar ze de beleving voor de inwoners en het winkelend publiek wil stimuleren, eerder vasteplantenconcepten toe.

‘We zien dat dit soort bloemrijke bermen zich op grotere schaal beter ontwikkelen,’ legt Bovenhuis uit. ‘Dat komt doordat het beheer daar eenvoudiger is aan te passen aan de natuurlijke dynamiek. Op kleinere locaties loop je sneller het risico dat dominante soorten de overhand krijgen, tenzij je intensiever ingrijpt. Daarom kiezen we zorgvuldig waar we het toepassen en hoe we het inrichten. Als we kiezen voor bloemrijke bermen, eventueel gecombineerd met bloembollen, nemen we in de planvorming de bloeiende berm direct mee in het ontwerp. In overleg met de leverancier bepalen we vervolgens per locatie een passend en aantrekkelijk zadenmengsel. We stemmen het mengsel en het beheer af op de bodem, de schaal en de plek in de hoofdgroenstructuur. Zo willen we de kansen voor biodiversiteit optimaal benutten én een duurzaam, haalbaar beheer garanderen.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!